

11. Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2018 r. Stan w dniu 30 VI. – Warszawa : Główny Urząd Statystyczny, 2018. – 18 s.
12. Mały Rocznik Statystyczny Polski. 2018. – Warszawa : Zakład Wydawnictw Statystycznych, 2018. – 539 s.
13. Regiony Polski 2017. – Warszawa : Zakład Wydawnictw Statystycznych, 2017. – 52 s.
14. Rocznik Demograficzny (2017). – Warszawa : Zakład Wydawnictw Statystycznych, 2017. – 522 s.
15. Sytuacja demograficzna Polski do 2017 r. Urodzenia i dzietność. – Warszawa : Zakład Wydawnictw Statystycznych, 2018. – 100 s.
16. Sytuacja demograficzna Polski: Raport 2016–2017 / Rządowa Rada Ludnościowa. – Warszawa : Zakład Wydawnictw Statystycznych, 2017. – 240 s.

Лажник Владимир. Современная демографическая ситуация в Польше. Рассмотрены особенности современной демографической ситуации в Польше. Проанализировано динамику численности населения, показатели рождаемости, смертности и естественного прироста населения за последние десятилетия, рассмотрены особенности естественного и механического движения населения и его половозрастной структуры в начале XXI века. Выявлены пространственные различия и диспропорции в процессах естественного воспроизводства населения регионов Польши и основные проблемы современного демографического развития страны.

Ключевые слова: Польша, воспроизводство населения, рождаемость населения, смертность населения, естественный прирост, внешние миграции, механическое движение населения.

Lazhnik Volodymyr. The Current Demographic Situation in Poland. Peculiarities of the current demographic situation in Poland are considered. The dynamics of population size, fertility rates, mortality and natural population growth for the last decades have been analyzed, features of the natural and mechanical movement of the population and its genital-age structure in the beginning of the XXI century are considered. The spatial differences and imbalances in natural reproduction processes of the population of the regions of Poland and the main problems of the current demographic development of the country are revealed.

Key words: Poland, population reproduction, population birth rate, population mortality, natural growth, external migration, migration movement of the population.

Стаття надійшла до редколегії
01.11.2018 р.

УДК 911.3:332.1(477.83-37Яворів)

Ірина Ванда

Конкурентноспроможність господарства Яворівського району Львівської області: суспільно-географічні аспекти

Суспільно-географічне дослідження конкурентноспроможності господарства Яворівського району Львівської області виконане у руслі нової теорії торгівлі, зокрема прямих іноземних інвестицій. Розглянуто трансформацію структури господарства та динаміку прямих іноземних інвестицій. Розроблено двофакторну матрицю стратегій розвитку для видів економічної діяльності з урахуванням їхньої частки у вартості реалізованої продукції та багаторічного темпу росту прямих іноземних інвестицій. Оглянуто господарську діяльність Яворівського району за виділеними стратегіями: захист, пріоритетність, реструктуризація, підтримка.

Ключові слова: конкурентноспроможність господарства, прямі іноземні інвестиції, матриця стратегії розвитку видів економічної діяльності, захист, пріоритетність, реструктуризація, підтримка, Яворівський район Львівської області.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сучасні економічні процеси характеризуються динамічним і нерівномірним зростанням окремих країн, територій, що посилює конкурентну боротьбу між ними у різних сферах. На зламі XX–XXI ст. у науково-емпіричному та політико-

прикладному дискурсі поширюється підхід регіональної конкурентоспроможності. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, що полягає у створенні оптимальних умов для розкриття регіонами власного потенціалу та ефективного використання конкурентних переваг регіональної економіки, визначено як одну з цілей державної регіональної політики. При цьому посилюється роль досліджень конкурентоспроможності субрегіонального (внутриобласного) рівня, що потенційно мають важливе політично-прикладне значення, у контексті «якісного використання ендегенних факторів для забезпечення динамічного економічного зростання, упровадження європейської системи статистичної звітності просторового рівня аналогічного ЄС» [2].

Аналіз досліджень цієї проблеми. Зважаючи на економічну генезу конкурентоспроможності, переважна більшість сучасних досліджень мезорівня представлені саме у цій науковій сфері. Напрацювання щодо регіональної конкурентоспроможності зосереджують увагу на емпіричній диференціації України та порівнянні з міжнародною конкурентоспроможністю (С. Захарченко, Л. Ковальська, А. Ткачук, В. Толкованов, С. Марковський, Н. Мікула, О. Дацко, О. Пастернак, Д. Стеченко). В публікаціях щодо окремих напрямів господарювання ґрунтовно розглядаються фактори й політика підвищення конкурентоспроможності (наприклад, В. Гербут, П. Гаман – рекреаційного комплексу, С. Писаренко – промислового потенціалу Карпатського регіону). У суспільно-географічній науці найґрунтовніше цю проблему дослідив С. Запотоцький.

Дослідження конкурентоспроможності на мезорівні (щодо регіонів держави чи окремих галузей, видів економічної діяльності) – відносно новий напрямок, який синтезує наявні теоретичні напрацювання, й розуміється як узагальнення конкурентоспроможності фірм, або як похідне від макроекономічної конкурентоспроможності [9]. Перший підхід, на нашу думку, доцільний переважно під час розгляду окремих галузей, видів господарювання, порівняння їх між собою, другий – просторових аспектів (власне регіональна конкурентоспроможність, диференціація територій).

У Львівській області та Яворівському районі напрацьовано й затверджено низку нормативних документів, дотичних до питання конкурентоспроможності. Зокрема, «Стратегія розвитку Яворівського району до 2020 р.» як одну з цілей визначає розвиток економіки та сільського господарства з основним очікуваним результатом – зайнятість населення без зміни місця проживання, поліпшення якості життя та зменшення дисбалансів розвитку [7]. Компонентно-територіальна диференціація заходів має потенціал для подальшої науково-прикладної розробки.

Мета та завдання статті – розглянути господарство Яворівського району Львівської області у контексті конкурентоспроможності галузей господарювання, враховуючи трансформацію структури господарства та динаміку залучених прямих іноземних інвестицій.

Розгляд конкурентоспроможності господарства Яворівського району Львівської області проведено у руслі нової теорії торгівлі, зокрема теорії прямих іноземних інвестицій. Це зумовлено винятковою важливістю (на нашу думку) інвестування, зокрема іноземного, для активізації подальшого розвитку території та формування міжнародної конкурентоспроможності. Прямі іноземні інвестиції позитивно впливають на зростання продуктивності виробництва [3], яка є головною компонентою валового регіонального продукту [9, с. 96].

Для огляду конкурентоспроможності господарства Яворівського району Львівської області використано економічну методичку двофакторної матриці Бостонської Консалтингової Групи, яка вже апробована для суспільно-географічного розгляду конкурентоспроможності видів економічної діяльності України [3]. Модифікації цієї методички застосовувалися для огляду конкурентоспроможності регіонів держави [4], рекомендовані для дослідження конкурентоспроможності кластерів [5].

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Проблематика дослідження актуалізується обраним об'єктом. Яворівський район Львівської області є вдалим прикладом для огляду конкурентоспроможності господарства субрегіонального рівня, оскільки має значні базові ресурси, притік інвестицій та вплив низки факторів різного просторового рівня на господарство. Протягом часу після проголошення незалежності України в районі відбулася трансформація господарства: він перебував у стані депресивності до 2000 р., яку подолав завдяки рекомбінації внутрішніх чинників й активній регіональній політиці держави (зокрема, режиму спеціальної економічної зони у 1998–2005 рр.), і знову дещо сповільнив соціально-економічний

розвиток після 2009 р. Насамперед, свідченням трансформації господарства є зміни структури виробництва. Головні риси зміни галузево-функціональної структури господарства Яворівського району періоду депресивності території (1990-ті рр.) збігаються із загальнодержавними та регіональними тенденціями [8]: деіндустріалізація (у районі дослідження посилена згоранням у т. ч. гірничодобувної промисловості), розвиток аграрного сектору та сфери послуг першої необхідності, зокрема роздрібною торгівлі, на основі приватної власності.

Динамічний притік інвестицій (рис. 1), особливо у перші роки функціонування спеціального режиму економічної діяльності, зумовив диверсифікацію промислового виробництва. Внаслідок реалізації інвестиційних проектів запрацювали нові для району галузі промислового виробництва: машинобудування, приладобудування, поліграфія, хімічна, легка та харчова промисловість, виробництво будівельних матеріалів. Секторна структура господарства у 2000–2005 рр. була стабільною (табл. 1).

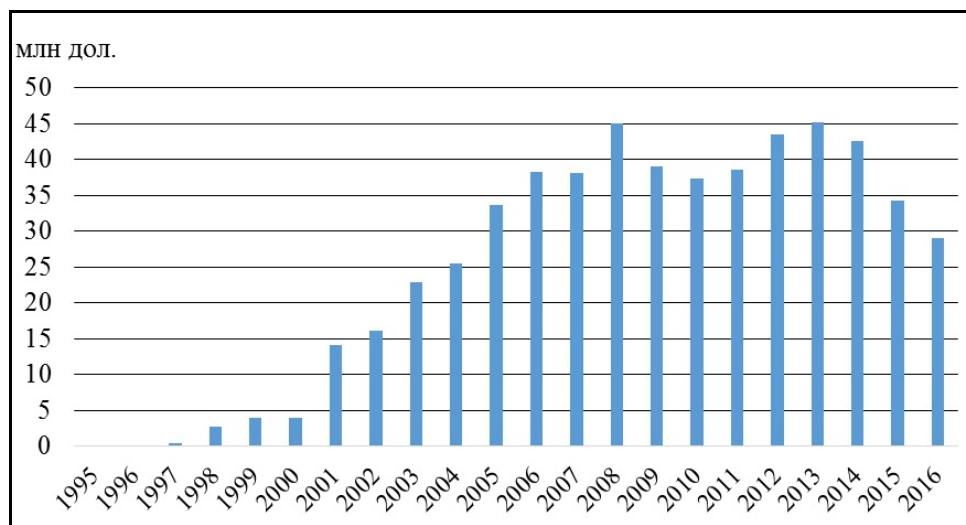

Рис. 1. Динаміка обсягу прямих іноземних інвестицій у Яворівський район у 1995–2016 рр., млн дол. США [6]

Втрата режиму спеціальної економічної зони сповільнила притік інвестицій (2006–2007 рр.) із наступним переважаючим відтоком прямих іноземних інвестицій (2009–2010 рр. – дія світової економічної кризи, 2013–2015 рр. – загострення політико-економічної ситуації в Україні). Це відобразилося на зміні секторної структури господарства (табл. 1), що найзначніше змінилася у 2005–2010 рр. і потім є усталеною. Загальними тенденціями початку XXI ст. є зменшення ролі первинного сектору при зростанні вторинного та третинного секторів економіки Яворівського району.

Таблиця 1

Динаміка структури реалізованої продукції (послуг) Яворівського району, %*

Галузі та сектори	Частка, %			
	2000 р.	2005 р.	2010 р.	2015 р.
Сільське господарство	29,4	30,9	17,7	12,5
Промисловість	43,9	45,5	55,3	55,4
Будівництво	2,6	0,6	1,1	1,4
Роздрібний товарообіг	17,1	17,4	20,3	26,7
Послуги населенню	7,0	5,6	5,6	4,0

*Розраховано автором за даними [6].

Зазначені риси перебігу процесів інвестиційної діяльності й секторно-галузевої трансформації господарства Яворівського району Львівської області зумовлюють необхідність визначення

подальших стратегій розвитку окремих галузей, видів економічної діяльності, зважаючи на їхню конкурентоспроможність. Побудовано матрицю (рис. 2), яка дає змогу виділити чотири напрями стратегії розвитку видів економічної діяльності Яворівського району, зважаючи на важливість у господарстві (частка у вартості виробленої продукції, 2015 р.) й інвестиційну привабливість (багаторічний темп росту прямих іноземних інвестицій, 2000–2015 рр.). Площа значка показує частку надходжень прямих іноземних інвестицій (2015 р.) за видами економічної діяльності.

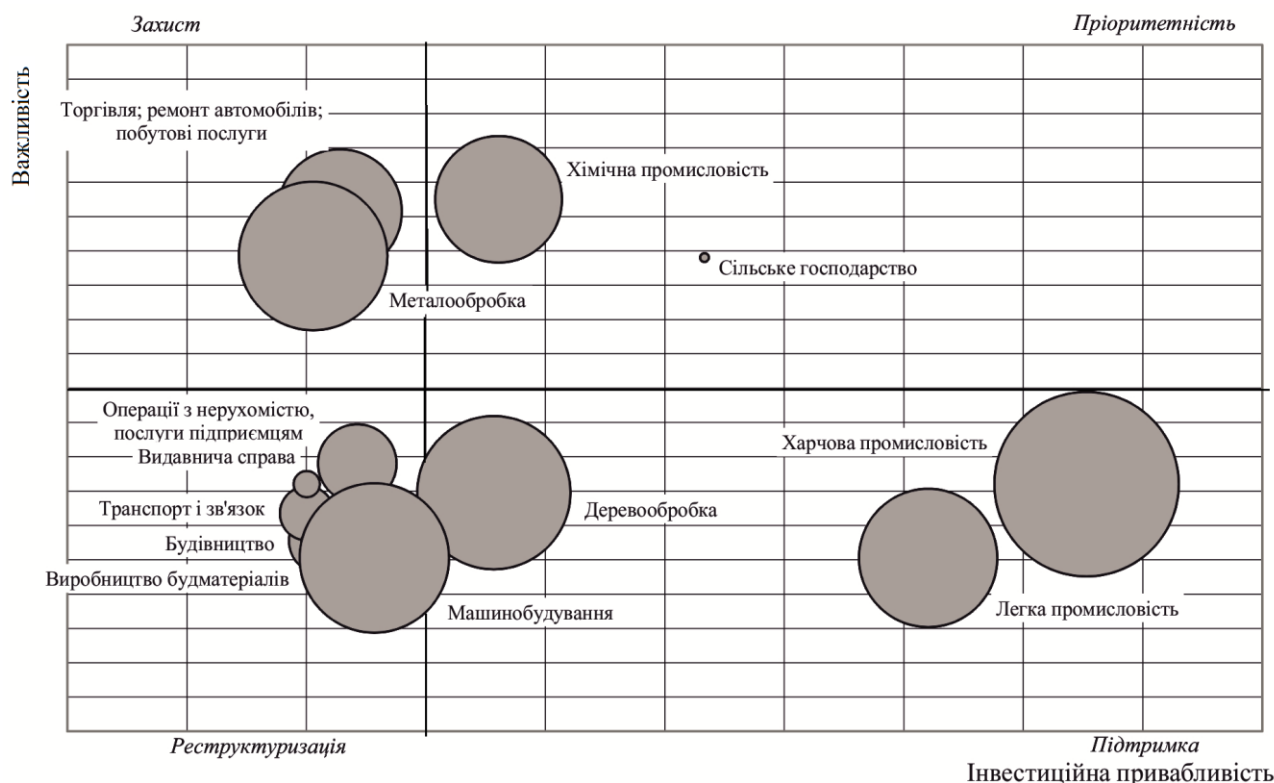

Рис. 2. Конкурентоспроможність господарства Яворівського району Львівської області [6]

Види діяльності, що забезпечують значну частку (17–20 %) у виробництві продукції (товарів, послуг) території й малопривабливі для іноземного інвестування, вимагають стратегії захисту. У Яворівському районі два види діяльності потребують такого управлінського впливу. Низька привабливість торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів і предметів особистого вжитку для іноземного інвестора (як у районі, так і Львівській області загалом [1, с. 408]) зумовлена, на нашу думку, організацією господарської діяльності у формі малих підприємств, залученні внутрішніх коштів для розвитку. Належний розвиток цього виду діяльності – запорука конкурентоспроможності території з позиції задоволення потреб і зростання добробуту місцевого населення.

Металообробка у Яворівському районі представлена двома середніми за кількістю зайнятих підприємствами, які є підрозділами потужних виробників міжнародного рівня: ТОВ «Кен-Пак Яворів» (підрозділ компанії Can-Pack Metal Closures Sp. z o.o. (Польща), яка спеціалізується на виготовленні металевої тари й входить у трійку світових лідерів у цій галузі) і ТзОВ «ТПК Профіль» (перший завод ТзОВ «Торгово-промислова компанія» (Україна), що є найбільшим українським виробником і постачальником будівельних матеріалів для дахів і фасадів будинків, будівель і споруд). Невисокі значення динаміки прямих іноземних інвестицій зумовлені значною привабливістю металообробки на початку періоду інвестування у районі, у 1999–2000 рр. Розвиток виробництва у районі зумовлений сукупністю чинників: зручне прикордонне положення, пільговий режим оподаткування зменшували трансакційні витрати на імпордне устаткування й матеріали; приміське розташування – поряд із значним ринком збуту продукції у м. Львові, регіоні; розвинута транспортна інфраструктура для перевезень продукції. Зі скасуванням пільгового режиму

оподаткування, зменшенням попиту на продукцію після 2009 р. відбувся незначний відтік інвестицій із галузі. Проте й зараз ці підприємства з обробки металу зосереджують понад 10 % прямих іноземних інвестицій. Для запобігання відтоку інвестицій і згортання виробництва необхідні заходи загальнодержавного та регіонального рівня (стабілізація економіки для збереження ринку збуту, дотримання сприятливих «м'яких» факторів ведення бізнесу). Пріоритетними для господарства Яворівського району Львівської області є хімічна промисловість і сільське господарство. Вони мають дуже високу багаторічну інвестиційну привабливість, забезпечують кожна понад 10 % вартості виробленої продукції району. Ці види діяльності є традиційними для території, проте зазнали реформування й трансформації.

Гірничо-хімічна видобувна промисловість визначала індустріально-аграрну спеціалізацію Яворівського району з 1960-х рр. У середині 1990-х рр., незважаючи на значне скорочення виробництва, Яворівське державне гірничо-хімічне підприємство «Сірка» забезпечувало до 50 % вартості промислової продукції району. З 2006 р. підприємство призупинило діяльність і реорганізоване для подальшої ліквідації як самого підприємства, так і наслідків його діяльності. Вільні виробничі потужності та земельні ресурси підприємства частково задіяні під час реіндустріалізації Яворівського району (зокрема, у режимі спеціальної економічної зони у 1998–2005 рр.); створенні індустріального парку (роботи з відновлення деградованих земель у рамках Програми Транскордонного Співробітництва Польща–Білорусь–Україна).

Сучасне хімічне виробництво зосереджено на кількох середніх за розмірами підприємствах, розміщених часто саме на території колишнього гірничо-видобувного комбінату й спрямованих на виробництво товарів споживання. Найпотужнішими є ТзОВ «Снежжа–Україна» (виробництво водоемульсійних фарб та інших будівельних матеріалів), ТзОВ «Ламела» (вироби домашнього вжитку із пластмаси), ТзОВ «Явір–Пак» (виробництво ящиків із пластмаси, іншої упаковки).

Сільське господарство Яворівського району за структурою продукції, виробленої у господарствах усіх категорій, має рослинницько-тваринницький характер. Продуктивність сільського господарства є нижчою від загальнообласних показників, що зумовлено насамперед природно-географічними чинниками (горбистий рельєф, підвищена лісистість, порівняно із сусідніми територіями, дещо ускладнюють розвиток тут сільського господарства, вимагаючи дотримання відповідних агротехнічних вимог), а також структурними змінами (зменшення ваги тваринництва, зокрема ще у кінці 1990-х рр. припинили діяльність великі птахоферми у селах Домажир, Висіч). Сільське господарство Яворівського району залучило іноземні інвестиції лише у 2006 р., чим пояснюється інвестиційна привабливість галузі вище середнього рівня. Усі інвестовані проекти – невеликі за обсягом (до 50 тис. дол.) і спрямовані у відновлення чи розвиток галузей спеціалізації приміського району (птахівництва, плідівництва й ягідництва, молочного тваринництва) та створення суб'єктів із надання послуг, пов'язаних із сільським, лісовим і рибним господарством (три проекти, усі локалізовані у м. Новояворівську).

Політика пріоритетності сільського господарства Яворівського району Львівської області обумовлюється також переважанням тут невеликих господарств, що знижує їхню ефективність, з одного боку, й створює можливості швидкої модернізації структури відповідно до кон'юнктури ринку, перебуванням у межах біосферного резервату «Розточчя», що визначає природо-ощадне й традиційне аграрне господарювання, можливостями виробництва органічної продукції [9, с. 370]. Реалізація її дасть змогу посилити каталізatori ефективності конкурентоспроможності регіону, зокрема розвиток ринкової інфраструктури, ефективність ринку товарів (через розвиток агробізнесу, а не просто сільського господарства).

Потребують підтримки також традиційні для району виробництва переробної промисловості – деревообробка, легка та харчова промисловість, що розвинулися, зважаючи на наявні трудові ресурси, вигідне транспортно-географічне положення. Ці види діяльності, попри динамічне зростання обсягів прямих іноземних інвестицій, не досягли високої продуктивності праці. Необхідним є підвищення потенціалу росту. Найбільше підприємство текстильної галузі – ТзОВ «Йоха-Україна» – є експортно-спрямованим, базується на давальницькій сировині. Таким чином, важливість як для зовнішньої конкурентоспроможності (постачання товарів на іноземні ринки), так і для внутрішньої (здіяння трудових ресурсів, достатньо висока заробітна плата тощо). У харчовій промисловості відзначимо спеціалізацію на виробництві сухих і вологих кормів для домашніх

тварин, кормових добавок для тварин, що розвивається на привізній, найчастіше імпортній, сировині.

Найбільша кількість видів діяльності підпадають під стратегію реструктуризації. Це видобувна промисловість, яка у регіоні має тенденцію до згортання, комунальні й індивідуальні послуги, а також переважна більшість галузей переробної промисловості, які визначали індустріальну спеціалізацію регіону. Низька динаміка прямих іноземних інвестицій, незначні обсяги інвестування та продуктивність хімічної й нафтохімічної, машинобудівної промисловості, виробництва будівельних матеріалів, целюлозно-паперового виробництва та видавничої справи вимагають формування нової політики розвитку. Ці галузі важливі з міркувань зайнятості населення, комплексності й економічної безпеки регіону.

У Львівській області загалом відзначаємо порівняно вищу привабливість для іноземного інвестора, економічну ефективність і міжнародну конкурентоспроможність продукції середніх за розміром підприємств, порівняно з малими фірмами у групі пріоритетних виробництв [1, с. 409]. Тому одним із напрямів реструктуризації для Яворівського району можна рекомендувати укрупнення суб'єктів господарювання, безперечно на добровільних засадах, чи утворення нових ринкових форм територіальної організації господарства у формі мікро-кластерів різних типів.

Розвиток складального машинобудування у районі зумовлений наявністю кваліфікованих трудових ресурсів, прильвівським положенням і зручним транспортним сполученням. Відкриття у с. Підрясне великого підприємства ТОВ «Фуджікура Аутомотів Україна Львів» (підрозділ корпорації Fujikura (Японія)), зважаючи на значення машинобудування як рушія розвитку інших галузей виробництва, сприяння інноваційності інвестицій, ініціювання кластерів – крок до переходу не тільки Яворівського району, а й Львівської області від факторно-орієнтованої економіки до економіки, орієнтованої на ефективність.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Подальша розробка та впровадження означених стратегій пріоритетності (сільське господарство, виробництва хімічної промисловості) та підтримки (підприємства деревообробної, легкої, харчової промисловості), зважаючи на потенціал розвитку, дає змогу нарощувати ефективність економіки, водночас розвиваються конкурентні переваги інноваційних факторів. Галузево-орієнтовані заходи сприяють підвищенню конкурентоспроможності господарства Яворівського району як з погляду локальної системи (підвищення рівня життя населення), так і з позиції зростання ролі у регіональній конкурентоспроможності Львівської області.

Джерела та література

1. Ванда І. Конкурентоспроможність Львівської області : регіональний і галузевий аспекти / І. Ванда // Львівська суспільно-географічна школа : теорія, історія, українознавчі студії : [матеріали всеукраїнської наук. конференції з участю закордонних учених, присвяченої 70-річчю кафедри економічної і соціальної географії Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, 19–20 листопада 2015 р.)]. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – С. 405–409.
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п>
3. Запотоцький С. Регіональна конкурентоспроможність: Суспільно-географічні засади формування : монографія / С. Запотоцький. – К. : Бізнес Медіа Консалтинг, 2012. – 424 с.
4. Захарченко С. В. Конкурентоспроможність регіонів України та стратегічні аспекти її підвищення (у контексті підходу фахівців IMD-Lausanne) / С. В. Захарченко / Регіональна економіка. – 2015. – № 3. – С. 44–51.
5. Конкурентоспроможність територій : наук.-практ. посіб. / А. Ткачук, В. Толкованов, С. Марковський [та ін.]. – К. : ІКЦ «Легальний статус», 2011. – 252 с.
6. Регіональна статистика Львівщини : інформаційний банк статистичних даних / Головне управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://database.ukrcensus.gov.ua/regiostat/regiostat.asp>
7. Стратегія розвитку Яворівського району до 2020 року. – Яворів: Яворівська районна державна адміністрація, 2016. – 98 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://javoriv-rda.gov.ua/ogljad_rayony/sotsialno-ekonomichnyj-rozvytok-rajonu/

8. Шаблій О. Розвиток і структура господарства Українського Розточчя / О. Шаблій, О. Вісьтак, І. Ванда // Суспільна географія : у двох книгах. – Книга друга. Проблеми українознавства, регіоналістики і краєзнавства. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – С. 466–479.
9. A Study on the Factors of Regional Competitiveness. A draft final report for The European Commission Directorate-General Regional Policy / Європейська Комісія [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/3cr/competitiveness.pdf
10. Flaga M. Uwarunkowania i cechy produkcji rolnej / M. Flaga, M. Vlach, I. Vanda, O. Vistak // Roztocze przyroda i człowiek / red. nauk. T. Grabowski, M. Harasimiuk, B. M. Kaszewski, Ya. Kravchuk, B. Lorens, Z. Michalczyk, O. Shabliy. – Zwierzyniec, 2015. – S. 355–370.

References

1. Vanda I. Konkurentospromozhnist Lvivskoi oblasti : rehionalnyi i haluzevyi aspekty / I. Vanda // Lvivska suspilno-heohrafichna shkola : teoriia, istoriia, ukrainoznavchi studii : [materialy vseukrainskoi nauk. konferentsii z uchastiu zakordonnykh uchenykh, prysviachenoї 70-richchiu kafedry ekonomichnoi i sotsialnoi heohrafii Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka (m. Lviv, 19–20 lystopada 2015 r.)]. – Lviv : LNU im. Ivana Franka, 2015. – S. 405–409.
2. Derzhavna stratehiia rehionalnoho rozvytku na period do 2020 roku / Verkhovna Rada Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-p.1>
3. Zapototskyi S. Regionalna konkurentospromozhnist: Suspilno-heohrafichni zasady formuvannia : monohrafiia / S. Zapototskyi. – K. : Biznes Media Konsaltnykh, 2012. – 424 s.
4. Zakharchenko S. V. Konkurentospromozhnist rehioniv Ukrainy ta stratehichni aspekty yii pidvyshchennia (u konteksti pidkholu fakhivtsiv IMD-Lausanne) / S. V. Zakharchenko / Rehionalna ekonomika. – 2015. – № 3. – С. 44–51.
5. Konkurentospromozhnist terytorii : nauk.-prakt. posib. / A. Tkachuk, V. Tolkovanov, S. Markovskiy [ta in.]. – K. : IKTs «Lehalnyi status», 2011. – 252 s.
6. Rehionalna statystyka Lvivshchyny : informatsiinyi bank statystychnykh danykh / Holovne upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://database.ukrcensus.gov.ua/regio/region/RegioStat.asp>
7. Statehiia rozvytku Yavorivskoho raionu do 2020 roku. – Yavoriv : Yavorivska raionna derzhavna administratsiia, 2016. – 98 s. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://javoriv-rda.gov.ua/ogljad_rayony/sotsialno-ekonomichnyj-rozvytok-raionu/
8. Shablii O. Rozvytok i struktura gospodarstva Ukrainiskoho Roztochchia / O. Shablii, O. Vistak, I. Vanda // Suspilna heohrafiia : u dvokh knyakh. – Knyha druha. Problemy ukrainoznavstva, rehionalistyky i kraieznavstva. – Lviv : LNU im. I. Franka, 2015. – S. 466–479.
9. A Study on the Factors of Regional Competitiveness. A draft final report for The European Commission Directorate-General Regional Policy / Yevropeiska Komisiia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/3cr/competitiveness.pdf
10. Flaga M. Uwarunkowania i cechy produkcji rolnej / M. Flaga, M. Vlach, I. Vanda, O. Vistak // Roztocze przyroda i człowiek / red. nauk. T. Grabowski, M. Harasimiuk, B. M. Kaszewski, Ya. Kravchuk, B. Lorens, Z. Michalczyk, O. Shabliy. – Zwierzyniec, 2015. – S. 355–370.

Ванда Ирина. Конкуренентоспособность экономики Яворовского района Львовской области: общественно-географические аспекты. Общественно-географическое исследование конкурентоспособности экономики Яворовского района Львовской области выполнено в контексте новой теории торговли, в частности теории прямых иностранных инвестиций. Рассмотрено трансформацию структуры хозяйства и динамику прямых иностранных инвестиций. Разработана двофакторная матрица стратегий развития для видов экономической деятельности с учетом их доли в стоимости реализованной продукции и многолетних темпов роста прямых иностранных инвестиций. Сделан обзор хозяйственной деятельности Яворовского района за выделенными стратегиями: защита, приоритетность, реализация, поддержка.

Ключевые слова: конкурентоспособность экономики, прямые иностранные инвестиции, матрица стратегии развития видов экономической деятельности, защита, приоритет, реструктуризация, поддержка, Яворовский район Львовской области.

Vanda Iryna. Competitiveness of Economy of the Yavoriv District of the Lviv Region: Socio-Geographical Aspects. The socio-geographical study of the competitiveness of the Yavoriv district of the Lviv region is based on the new theory of trade, in particular direct foreign investments theory. Transformation of economy structure and dynamics of direct foreign investments is considered. A two-factor matrix of development strategies for types of economic

activity taking into account share in value of realized products and foreign direct investments dynamics was developed. The economic activity of Yavoriv district was reviewed in accordance with the selected strategies: protection, priority, restructuring, support.

Key words: competitiveness of economy, foreign direct investments, matrix of development strategies of kinds of economic activities, protection, priority, restructuration, support, Yavoriv district of the Lviv region.

Стаття надійшла до редколегії
12.11.2018 р.

УДК 911.3:636.5(477.82)

**Надія Хоцевич,
Наталія Коцан**

Особливості розвитку птахівництва у Волинській області

Розглянуто науково-теоретичні засади та сучасний стан розвитку птахівництва та птахівничих підприємств області, обґрунтовано мету та завдання наукового дослідження. Досліджено основні проблеми та перспективи функціонування галузі. Проведено аналіз динаміки поголів'я птиці в усіх категоріях господарств. Проаналізовано динаміку виробництва продукції птахівництва: м'яса птиці та яєць за усіма категоріями господарств Волинської області. Подано розміщення найбільших, найперспективніших і найпотужніших підприємств, які займаються розвитком галузі та виробництвом продукції птахівництва у Волинській області. Обґрунтовано основні напрями та визначено потенційні можливості й шляхи підвищення ефективності господарської діяльності птахівничих підприємств у Волинській області.

Ключові слова: птахівництво, галузь, сільськогосподарські підприємства, особисті селянські господарства, тваринництво, Волинська область.

Постановка наукової проблеми та її значення. Птахівництво належить до тих галузей сільського господарства, розвиток яких дає змогу прискореними темпами поліпшити забезпечення зростаючого попиту населення на високоякісні продовольчі товари тваринного походження. Галузь постачає населенню енергетично цінні продукти харчування, є дуже привабливою для залучення інвестицій, має значний економічний потенціал для розвитку, але фактично використовується не на повну силу й потребує державної підтримки разом з іншими галузями тваринництва. За організаційно-технологічними можливостями та термінами віддачі капітальних вкладень птахівництво є найбільш мобільним порівняно з іншими галузями тваринництва, відзначається скоростиглістю, високими коефіцієнтами відтворення поголів'я та використання кормового протеїну, відносно низькою енергоємністю, високим рівнем механізації й автоматизації виробничих процесів.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Ефективному функціонуванню та проблемам розвитку птахівництва присвячено наукові дослідження таких вітчизняних вчених, як П. С. Березівський, Б. А. Мельник, Л. Є. Огородник, І. Ф. Ясиновська, В. Г. Андрійчук, Ф. О. Ярошенко, О. В. Олійник, П. Т. Саблука, В. Я. Амбросова, В. Я. Месель-Веселяка, Т. Ю. Лужанська, Я. С. Сосницька та ін. Праці цих учених є вагомим внеском у вирішення практичних аспектів цієї проблеми. Проте, зважаючи на швидкий розвиток птахівництва в мінливому ринковому середовищі, необхідно продовжувати дослідження специфіки й особливостей функціонування підприємств галузі, шукати шляхи підвищення ефективності її функціонування.

Мета та основні завдання дослідження. Мета статті полягає в дослідженні сутності, сучасного стану та аналізу розвитку птахівництва у Волинській області. Основні завдання роботи: дослідити й узагальнити сучасний стан розвитку птахівництва та птахівничих підприємств області; проаналізувати динаміку поголів'я птиці та виробництва продукції птахівництва усіма категоріями господарств; обґрунтувати основні напрями й визначити потенційні можливості та шляхи